

Л. Г. Мушкетик

ЮВІЛЕЙ В ІНСТИТУТІ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ТА БАЛТІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ БУДАПЕШТСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кафедра української філології (раніше відділення української мови і літератури) структурно належить до Інституту слов'янської та балтійської філології гуманітарного факультету Будапештського університету ім. Л. Етвеша. Українську мову там почали викладати ще в 1919 році, та згодом припинили, вивчення відновилося лише в 1961 році. Протягом двох останніх десятиліть україністика бурхливо розвивалася в Угорщині. Окрім Будапештської, існує також кафедра української та русинської філології в Ніредьгазькому інституті, українську мову вивчали також в Дебреценському й Сегедському університетах, було видано чимало підручників, посібників, матеріалів, перекладів наукових та художніх книжок, досліджень з теренів української мови, літератури, історії тощо (багато зробив колишній завідувач ніредьгазької кафедри професор І. Удварі, який пішов із життя понад шість років тому). Однак останнім часом інтерес до україністики падає, відповідно зменшується кількість студентів, зокрема припинилося викладання української мови в Дебреценському університеті ім. Л. Кошута.

Кафедра української філології в Будапешті впродовж кількох десятиріч була центром україністики в Угорщині, цю традицію вона продовжує й нині. 3 жовтня 2011 року до Будапештського університету з'їхалися україністи з Угорщини, України, інших європейських країн, серед них викладачі, перекладачі, науковці, студенти та ін. Нині кафедру української філології очолює доктор філологічних наук, професор, відомий

славіст Андраш Золтан. Він і відкрив урочисте засідання, яке відбулося цього дня в Клубі викладачів університету. Останніми роками А. Золтан очолював також Ніредьгазьку кафедру. За його редакцією та передмовою було видано такі книжки, як цінна пам'ятка мови та культури Закарпаття XVIII ст. – «Няговские поучения» (2006), монографія І. Ковтюка «Украинские заимствования в ужанском венгерском говоре» (2007) та ін. У 2008 році у Відні побачила світ колективна монографія німецькою та українською мовами «Українці (рутени, русини) в Австро-Угорській монархії та їх мовне та культурне життя з точки зору Відня та Будапешта» (вступ і загальна редакція М. Мозера та А. Золтана), куди ввійшли статті співробітників кафедри. А. Золтан та Е. Бараньне підготували дослідження про українську мову до таких фундаментальних угорськомовних видань, як «Європейська мовна культура: Минуле, сучасне та майбутнє мовної культури в Європі» (2008) та «Європейські правила правопису: Минуле, сучасне та майбутнє правил правопису в Європі» (2009). Співробітники кафедри систематично подають свої матеріали до періодичних збірок Інституту слов'янської та балтійської філології Будапештського університету «Studia Slavica» та «Studia Russica». Великий внесок в україністику зробив також директор Інституту славістики та завідувач кафедри славістики Сегедського університету ім. Й. Ференца професор Мігай Кочіш, який віднайшов в Угорщині, систематизував і проаналізував 12 манускриптів, принесених на територію країни українцями-переселенцями. Аналіз їхньої мови він зробив у монографії (угорською) «Українські церковні рукописи XVI ст. в Угорщині та їх правопис» (2008).

Щодо самого ювілею, то тут з урочистими привітаннями виступили: від імені ректора його заступник Дьордь Фабрі, Надзвичайний та Повноважний посол України в Угорщині Юрій Мушка, заступник декана гуманітарного факультету з міжна-

родних питань Ференц Пал, директор Інституту слов'янської та балтійської філології Іштван Лукач та ін. Виступаючи відзначили давність та багатство української мови, літератури, культури, потребу їх вивчення в Угорщині як у минулому, так і в сучасності, наголосили на великому внеску викладачів та студентів кафедри у її розвитку, важливості українсько-угорських мовно-культурних контактів. Чільники університету заявили про подальшу підтримку та розвиток українознавства в Угорщині й кафедри зокрема. Посол України в Угорщині Юрій Мушка відзначив, що українську мову викладають і в інших вищих навчальних закладах країни і в майбутньому можливе навіть створення факультету української мови. Він повідомив, що 2011 рік є також ювілейним, як рік встановлення дипломатичних відносин між Україною та Угорщиною. За цей час українсько-угорські політичні, економічні та культурні зв'язки між країнами активно розвивалися.

Привітання кафедри надійшли і від колег з інших країн, зокрема зі Словаччини, Польщі та ін. Урочисте привітання від Голови МАУ, академіка, директора ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України Г. Скрипник зачитала співробітниця Інституту Л. Мушкетик, яка займається вивченням українсько-угорських мовно-культурних взаємовпливів.

Посол Юрій Мушка провів урочистий прийом на честь присутніх. По обіді з науковими доповідями та спогадами виступили співробітники кафедри (колишні й нинішні), викладачі, науковці. Це доповіді Гези Вернке (кафедра української філології Будапештського університету) «25 років вивчення історії української мови (1978–2003)»; Іштвана Ньомаркаї (кафедра слов'янської філології Будапештського університету) «Про обставини створення кафедри». Голова Угорської асоціації українців Вікторія Лебович (кафедра української філології Будапештського університету) назвала свою ґрунтовну доповідь «З історії української спеціальності в університеті ім. Ло-

ранда Етвеша», Ержебет Бараньне Комаромі (Ніредьгазький інститут – Берегівський угорський інститут ім. Ракоці) – «Українська тематика в рамках Слов'янської мовознавчої програми мовознавчої школи докторантів університету ім. Лоранда Етвеша».

Відомі науковці з різних країн виступили з такої тематики: Василь Німчук (Інститут української мови НАНУ, Київ) «Тамниця «Велесової книги»; Оксана Ковач (кафедра української філології Будапештського університету) «Нові аргументи до слов'янських етимологій в угорській мові; Міхаель Мозер (Відень – Мюнхен – Пілішчаба) «Оригінальні й осучаснені видання закарпатських письменників – на прикладі Августина Волошина»; Мігай Кочіш (Сегедський університет) «Українська філологія в Сегеді»; Леся Мушкетик (ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ, Київ) «Угорські переклади в Україні»; Віктор Мойсеєнко (Житомирський державний університет ім. Івана Франка, Житомир) «Актові книги Правобережної України – важливе джерело вивчення історичної діалектології». Подія транлювалася по Угорському телебаченню.